

02. Diagnosi i visió de futur

02.1. DIAGNOSI

Tot seguit es mostren uns d'indicadors que permeten la contextualització del districte de Nou Barris i que, per tant, justifiquen, i al mateix temps assenyalen, quins han de ser el focus i les línies d'intervenció del Pla de Desenvolupament Econòmic de Nou Barris.

En primer lloc es presenten els indicadors que expliquen: a) les característiques socioeconòmiques del Districte, b) la realitat de l'ocupació al Districte i c) el context de l'activitat econòmica i el teixit productiu de Nou Barris. Aquests indicadors mostren una situació social i econòmica que reflecteix els impactes especialment cruents de la crisi econòmica al Districte, al mateix temps que evidencia les desigualtats existents a la ciutat de Barcelona.

En segon lloc, s'aporten evidències de caràcter qualitatiu i que posen en relleu alguns elements del propi territori que s'entenen com a potencialitats, recollides de forma genèrica al final d'aquest apartat, que el Pla també integra amb la voluntat de transformar-les en realitats tangibles que impactin positivament en la vida de les veïnes i veïns de Nou Barris.

Indicadors de context

Indicadors sociodemogràfics

Amb 164.971 habitants el 2016, **Nou Barris concentra el 10,2% de la població de Barcelona**. La població s'ha mantingut estable entre 2015 i 2016, ³ tant al Districte (0,3%) com al conjunt de la ciutat (+0,1%).

³ Les diferències anuals de població s'han fet a partir de les lectures del padró municipal de 2015 i 2016.

Indicadors Socioeconòmics de la població de Nou Barris 2016

Demogràfics	Nou Barris	Barcelona	(%) Nou Barris/Bcn
Població (padró municipal d'habitants)	164.971	1.610.427	10,2%
% Increment interanual població	-0,3%	-0,1%	-
Densitat neta de població (hab/ha) (2014)	20.609	15.793	-
Homes (%)	47,1%	47,3%	10,2%
Dones (%)	52,9%	52,7%	10,3%
% Població jove (16-24)	8,2%	8%	10,5%
Índex d'envelliment	171,3%	161,5%	9,8%
Esperança de vida	83	83,4	-
% Població 16-64 anys	62,2%	65%	9,8%
% Població sense estudis o estudis primaris	34,8%	22,1%	16%
% Població educació universitària	13,3%	30%	4,5%
% Població estrangera en total	14,8%	16,6%	9,1%
% Principal país d'origen de població estrangera al Districte	Hondures (11,1%), Equador (7,7%), Pakistan (7,7%)	Itàlia (10,01%), Pakistan (7,2%), Xina (6,9%)	Hondures (40,4%), Equador (23,3%), Pakistan (9,8%)
Socioeconòmics			
Índex renda familiar disponible (2015)	53,8	100	-
Validació IRFD 2015/14	0,1	0,0	-
Atur registrat (Desembre 2016)	10.678	78.864	13,5%
Pes atur registrat s/població 16-64 anys (en%) (Desembre 2016)	10,4%	7,5%	-
% Variació interanual de l'atur registrat (Desembre 2016)	-13%	-11,8%	-
% Persones a l'atur de llarga durada /Total atur registrat (Desembre 2016)	42,5%	40,5%	14,2%
Persones ateses pels serveis socials municipals	11.817	81.231	14,5%

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

*Població a 1 de gener de 2016.

El pes de la població en edat de treballar (62,2% del total) se situa 2,8 punts per sota de la mitjana de la ciutat, mentre que el de la població jove (8,2% del total) és molt pròxim a la del conjunt de Barcelona.

L'índex d'envelliment, que mesura la relació entre el nombre de persones majors de 65 anys i la població de 0-15 anys, se situa en el 171,3 –és a dir, a Nou Barris, per cada nen/a hi ha prop de dues (1,7) persones grans– i supera l'indicador de Barcelona (161,5) en 9,7 punts. Per barris, **Torre Baró i Vallbona són els únics que tenen més població de 0-15 anys que de més de 65 anys**. En canvi, Porta, Canyelles i la Guineueta registren més de 2 persones grans per cada nen/a.

L'esperança de vida a Nou Barris és de 83 anys, que representa una diferència de 0,4 anys inferior respecte a la mitjana de Barcelona. Els homes tenen una esperança de vida de 79,1 i les dones, de 86,7 anys, de manera que en el cas dels homes és inferior a la mitjana de Barcelona mentre que per a les dones és lleugerament superior –en -0,9 i +0,3 anys, respectivament. **Els barris de Porta, el Turó de la Peira, la Prosperitat i Vilapicina i la Torre Llobeta superen la mitjana de Barcelona, de 83,4 anys**, mentre que Canyelles, Ciutat Meridiana, Verdum i Roquetes conformen el grup de barris que es troben propers a la mitjana del Districte. Per sota dels 80 anys d'esperança de vida s'hi troben Torre Baró –amb el registre total més baix i 11 anys inferior a la mitjana en el cas dels homes–, Can Peguera, Vallbona i Trinitat Nova.

El 2016 un 14,8% de la població del Districte és estrangera, dada lleugerament inferior al valor mitjà de la ciutat (16,6%). Hondures, l'Equador, el Pakistan i Bolívia són els principals llocs d'origen. Entre les **nacionalitats més freqüents** per barris destaca la forta presència d'hondurenys/es a Roquetes i Verdum, que representen el 24 i el 23%, respectivament, de les persones estrangeres del barri. D'altra banda, els/les bolivians/es es concentren al Turó de la Peira –on representen prop de la quarta part de la població estrangera (23,4%)–, Vallbona, Vilapicina i la Torre Llobeta, Canyelles i Torre Baró, tots ells amb percentatges superiors al 9,5%; mentre que hi ha una forta presència de marroquins/es a Torre Baró –gairebé la tercera part de les persones estrangeres (32,5%)–, Can Peguera i Vallbona (amb el 26 i el 23% del total, respectivament). El pes de pakistanesos/es supera el 16% a la Trinitat Nova i el 10% al Turó de la Peira i Roquetes.

Nivell formatiu

Un 34,8% de la població del Districte no té estudis o té estudis primaris –dada 12,7 punts superior a la de la ciutat–, mentre que un **13,3% té estudis universitaris**, xifra força allunyada de la mitjana de Barcelona (30%).

Renda familiar disponible

La renda familiar disponible (RFD) de Nou Barris l'any 2015 registra un índex de 53,8 sobre 100, que és l'índex mitjà de la ciutat de Barcelona. És el districte amb l'índex de renda familiar bruta per habitant més baix de la ciutat. Respecte a l'any 2014, ha augmentat en 0,1 punts, mentre que respecte a l'any 2007 ha disminuït en 17 punts, de manera que ocupa la darrera posició des de 2002.

Indicadors de serveis socials

L'any 2015 es van atendre 11.817 persones al districte de Nou Barris des dels serveis socials municipals, que representen un 14,4% del total de Barcelona, un pes superior al de la població

del Districte sobre la ciutat. És a dir, que la població de Nou Barris està sobrerrepresentada en les atencions als serveis socials respecte al que li tocava en relació amb el seu pes poblacional en el conjunt de la ciutat.

Escletxa digital

El febrer de 2016, un estudi del Mobile World Capital, indica que si bé Barcelona és una de les ciutats europees amb més ús d'Internet per part de la seva ciutadania, hi ha diferències importants entre grans barris pel que fa a la penetració d'Internet a la llar i a l'accés a la xarxa des del telèfon mòbil, que fan palesa l'existència de l'escletxa territorial a la ciutat.

Entre grans barris existeixen diferències de fins a 34 punts pel que fa a la connexió a Internet a la llar, fent referència al 62% a Torre Baró vers el 96% a Les Corts. En aquest sentit, el 3,9% dels ciutadans de Torre Baró, vers el 0,8% del barri de Sant Antoni, declaren que no poden connectar la seva llar a Internet per manca de disponibilitat del servei de banda ampla fixa. Aquestes diferències es mantenen també en els usos d'Internet.

En canvi, els nivells de connexió a la xarxa des del telèfon mòbil són similars en tots els barris, entre el 75 i el 80%, independentment del nivell de renda.

L'escletxa digital en els barris de renda baixa també es reproduïx en qüestió de gènere pel fet que les dones fan menys ús de la xarxa que els homes.

Indicadors de context laboral

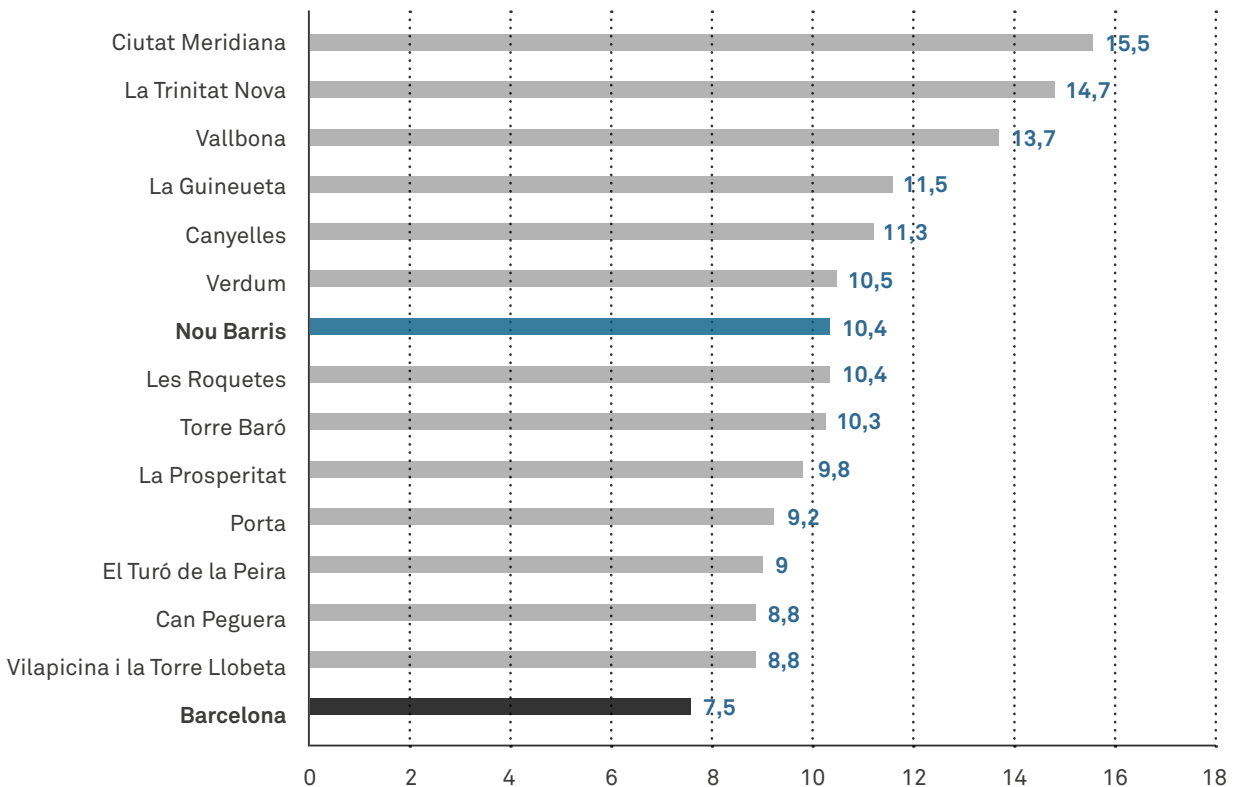
Tot seguit es descriuen els principals indicadors en relació amb el context laboral de les persones que viuen a Nou Barris, tant pel que fa a la seva relació amb l'ocupació com per l'ús dels recursos específics disponibles.

El perfil de l'atur

Nou Barris concentra bona part de les persones aturades que viuen a la ciutat de Barcelona. **Les 10.678 persones registrades com a aturades a Nou Barris el desembre de 2016 representen el 13,5%**, essent un dels districtes amb més atur registrat a la ciutat.

El pes de l'atur registrat sobre la població adulta del Districte és del 10,4% el desembre de 2016, la ràtio més alta de la ciutat i 2,9 punts superior a la mitjana, fet en el qual repercuteix el pes de la població amb baixa qualificació. Tot i així, cal destacar que aquest indicador ha disminuït en 1,6 punts respecte el desembre de 2015, després d'experimentar una caiguda interanual del nombre persones a l'atur (-13,0%) superior a la de la ciutat (-11,8%).

Pes atur registrat s/població 16-64 anys (%) - Desembre 2016

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Tots els barris del Districte mostren un pes de l'atur registrat sobre la població adulta superior a la mitjana de Barcelona. Destaquen a l'alça **Ciutat Meridiana, la Trinitat Nova i Vallbona**, amb valors superiors d'entre el 13,7 i el 15,5%, mentre que els més propers a la mitjana de la ciutat són **Can Peguera i Vilapicina i la Torre Llobeta**.

Pel que fa al **perfil de l'atur** registrat a Nou Barris, per sexes és d'un 52,5% de dones i un 47,5% d'homes. Pel que fa a l'edat, el 53,8% de les persones són majors de 45 anys, el 32,7% tenen entre 30 i 44 anys i el 13,5% tenen menys de 29 anys. El 18,7% de les persones aturades són de nacionalitat estrangera.

El pes de l'atur de llarga durada en relació amb l'atur registrat és de 42,5%.⁴ Pel que fa a l'atur juvenil, amb dades d'agost de 2016, ens indiquen un 6,7% d'atur juvenil sobre el total de població jove del Districte; un 14,1% d'atur juvenil sobre el total d'atur del Districte. És el Districte amb els

⁴ Font: <http://www.bcn.cat/estadistica/catala/documents/districtes/08_NouBarris_2016.pdf>. Dades de 2016.

valors més alts de la ciutat quant a atur juvenil i, a més a més, està molt per sobre de la mitjana de Barcelona: un 4,3% sobre el total de població jove i un 12,3% s/total atur.

Indicadors dels recursos ocupacionals

En relació amb els indicadors de l'atur, passem a detallar l'ús dels **recursos ocupacionals de Barcelona Activa** per part de les persones residents al districte de Nou Barris, ja sigui en equipaments propis del Districte o del conjunt de la ciutat.

El primer quadre resum recull les dades de les persones residents a Nou Barris que han participat en algun servei/programa de Barcelona Activa, ja sigui en equipaments del territori o de la resta de la ciutat:

El districte de Nou Barris i Barcelona Activa (Total any 2016)

	Persones ateses	% s/total ateses ciutat
Total Barcelona Activa	4.003	10,5%
Ocupació	3.168	13,9%
Servei Barcelona Treball	962	8,5%
Servei Barcelona Treball Joves (inclosos impulsors Garantia Juvenil)	576	15,3%
Assessorament personalitzat	1.460	16%
Treball als barris	561	25,4%
Programes per persones derivades de Serveis Socials		
PISL i Proper	159	26,5%
Làbora	1.558	18,8%
Programes integrals per a persones joves	270	18,8%
Plans d'ocupació (SOC, PO TB i municipals)	264	14,6%
Resta de programes d'ocupació, formació i inserció	704	18,6%
Capacitació tecnològica-Cibernàrium	494	6,4%

Servei Barcelona Treball: conjunt d'activitats dirigides a les persones que estan en procés de recerca de feina o que volen millorar la seva ocupabilitat.

Servei Barcelona Treball Joves: servei que es desenvolupa en col·laboració amb l'Àrea de Joventut de la Regidoria de Cicle de Vida, Feminismes i LGTBI. És una adaptació del contingut del Barcelona Treball amb metodologies a mida dels joves.

Treball als barris: es va posar en marxa el 2007 en el marc d'una convocatòria del SOC i de la Llei de Barris 2004 amb l'objectiu de desplegar i acostar una estratègia de promoció de l'ocupació i el desenvolupament local en barris que es caracteritzen per presentar uns indicadors socioeconòmics i socials per sota de la mitjana de la ciutat i amb taxes d'atur superiors a la mitjana.

Programa PISL, Proper i Làbora: programes adreçats a persones derivades pels centres de serveis socials municipals: PISL (dirigit a persones en risc d'exclusió), Proper (programa personalitzat de recerca de feina per a persones amb especials dificultats d'inserció al mercat de treball) i Làbora (programa per al foment de l'ocupació de les persones amb dificultats d'accés al mercat de treball, liderat i gestionat el 2016 per l'Institut Municipal de Serveis Socials).

Programa Integral per a joves: Programa Joves per l'Ocupació i Programa FEM Ocupació per a Joves (el Programa Garantia d'Èxit es recull en un quadre posterior).

A continuació presentem els indicadors de les persones ateses ocupacionalment en serveis/ programes que es duen a terme en equipaments del Districte; en aquest sentit cal tenir present que algunes persones poden no ser residents a Nou Barris, tot i que serien una minoria.

Persones ateses als serveis i programes duts a terme als equipaments del Districte

	Total any 2016
Sessions informatives serveis d'Ocupació "Barcelona Activa a la ciutat"	30
Biblioteca Zona Nord, Centre Cívic Zona Nord, Espai Jove Les Basses i PIJ Nou Barris	216
Antena Cibernàrium de formació tecnològica inicial	240
Dispositius d'inserció sociolaboral Treball als barris de Roquetes i Ciutat Meridiana-Torre Baró	495
Plans d'ocupació de Treball als barris a Roquetes i Ciutat Meridiana-Torre Baró	64
Total places de plans d'ocupació gestionades pel Districte	283

Aquest quadre es complementaria amb el nombre de persones ateses, al llarg de 2016, al Punt d'Orientació per a la Recerca de Feina, situat a l'OAC de Nou Barris, que ha estat de 1.632 persones. Dels sis Punts d'Orientació per a la Recerca de Feina que hi ha a les diverses OAC de la ciutat, el de Nou Barris és el que ha atès més persones, ja que representen el 47% del total durant el 2016. Quant al perfil de les persones ateses:

- el 55% són dones
- el 51% són majors de 40 anys
- el 68% tenen un nivell de formació d'estudis generals i primaris
- el 70% són persones en situació d'atur
- el 53% són de nacionalitat espanyola i el 42% tenen nacionalitat de fora de la UE⁵

En el cas del col·lectiu de joves, el quadre següent mostra les dades de joves residents a Nou Barris que han participat en els serveis de l'Espai Jove Les Basses.

Indicadors Garantia d'Èxit Barcelona i programa d'impulsors 2016 Barcelona Activa - Espai Jove Les Basses

Garantia d'Èxit Barcelona	Total any 2016
Número d'activitats	241
Total usuaris/àries atesos/es (persones diferents)	289
Total participacions dels/les usuaris/àries ateses (persones repetides)	475

Equip impulsors	Total any 2016
Número d'activitats	23
Total usuaris/àries atesos/es (persones diferents)	31
Total participacions dels/les usuaris/àries ateses (persones repetides)	31

Resum actuacions a Les Basses (programes per a persones joves)

Número d'activitats	264
Total usuaris/àries atesos/es (persones diferents)	320
Total participacions dels/les usuaris/àries ateses (persones repetides)	506

Garantia d'Èxit: programa ocupacional dirigit a joves d'entre 16 i 29 anys, inscrits a la Garantia Juvenil; una iniciativa europea per reduir l'atur juvenil, que a Catalunya es vehicula a través del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC).

Equip Impulsors: informen i acompanyen les persones joves per accedir als programes de la Garantia Juvenil (Joves per l'Ocupació i Garantia d'Èxit).

Activitat econòmica i teixit productiu del Districte

En aquest apartat es presenten els principals indicadors sobre les principals característiques de l'activitat econòmica i productiva del Districte.

Activitat econòmica

Nou Barris és el districte amb menys activitat econòmica localitzada de la ciutat i el seu perfil clarament residencial atorga un fort pes a l'activitat comercial, on destaca especialment l'eix comercial Nou Barris Centre Comerç.

Indicadors econòmics (I) - Nou Barris 2015

Activitat econòmica	Nou Barris	Barcelona	(%) Nou Barris/ Barcelona
% Superfície destinada a activitat econòmica	19,1%	30,6%	3,9%
% Indústria s/superfície cadastral destinada a activitat (m²)	22,9%	29%	3,1%
% Oficines	7%	18,1%	1,5%
% Comerç	37,7%	23,8%	6,3%
Comerç i serveis			
Total establiments en planta baixa (2014)	5.066	67.433	7,5%
Total comerços en planta baixa (2014)	1.424	21.414	6,6%
% Comerços sobre total estab. en planta baixa (2014)	28,1%	31,8%	-
Total serveis en planta baixa (2014)	2.215	31.290	7,1%
% Serveis sobre total estab. en planta baixa (2014)	43,7%	46,4%	-
% Locals buits (2014)	21%	15,7%	10,1%

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Des dels **recursos de Barcelona Activa vinculats als serveis d'Emprenedoria**, durant el 2015 es van atendre 121 projectes, el 5,2% del total de persones residents al districte de Nou Barris.

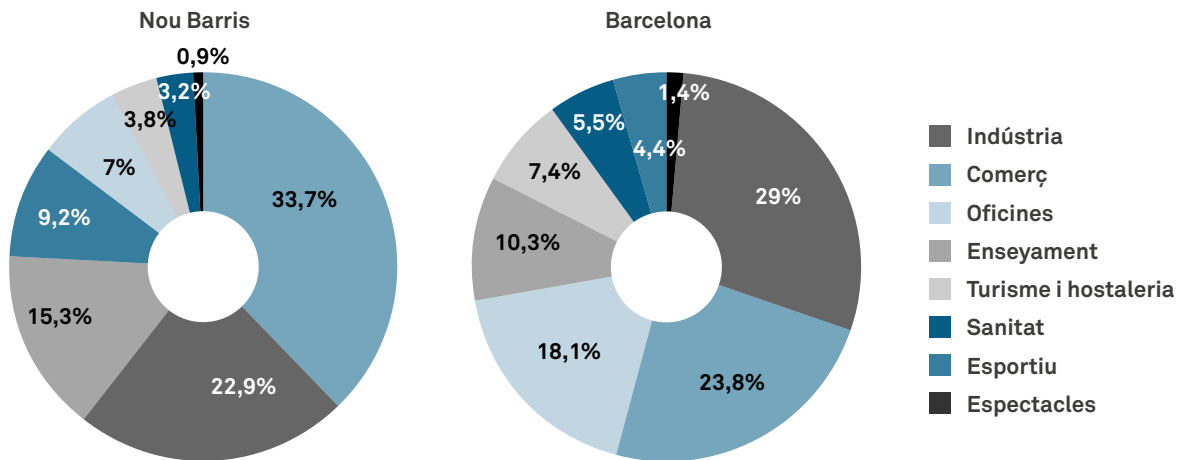
Pel que fa als **serveis dirigits a les Empreses**, el 2015 es van atendre 250 empreses instal·lades a Nou Barris, que representen el 5,6% del total, i 220 (4,6%) persones que resideixen al Districte.

Espai productiu

La superfície cadastral de Nou Barris dedicada a activitat econòmica suposa el 19,1% de la del Districte –xifra 11,5 punts inferior a la mitjana de Barcelona– i representa tan sols el 3,9% de la total de la ciutat.

Més d'una tercera part de la superfície destinada a l'activitat econòmica correspon al comerç (37,7%), seguit de la indústria (22,9%) i de l'ensenyament (15,3%) i amb un baix pes relatiu de les oficines (7%), de manera que en la seva comparació amb la ciutat destaca el fet que les superfícies comercials i d'ensenyament són +13,9 punts percentuals i +5 punts percentuals superiors a la mitjana, respectivament, mentre que el pes de les oficines, del turisme i de la indústria és clarament inferior: en 11,1, 6,5 i 6,1 punts percentuals respectivament.

Superfície locals cadastrals d'activitat econòmica (% s/total) 2015

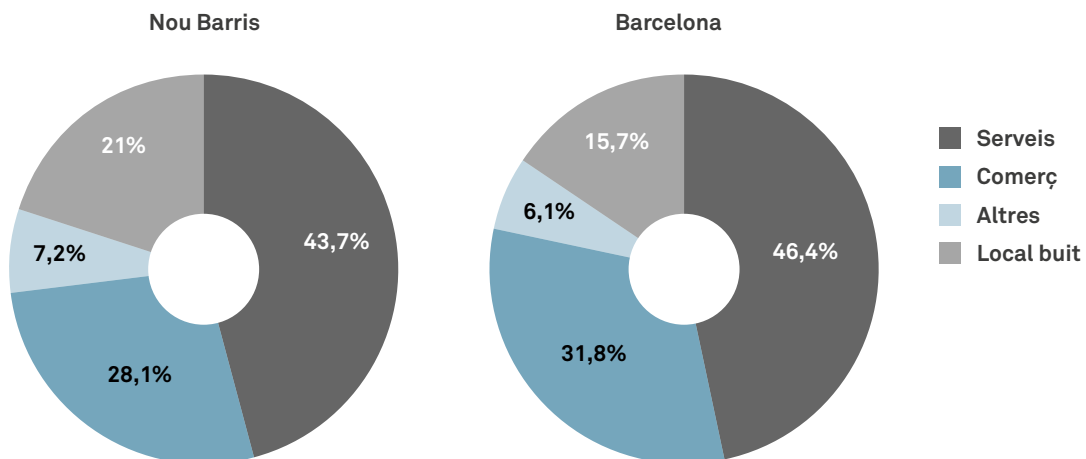

Font: Departament d'Estudis d'Ocupació, Empresa i Turisme de l'Ajuntament de Barcelona en base a dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

Comerç i serveis

L'any 2014, el districte de Nou Barris compta amb 5.066 locals en planta baixa, el 7,5% dels de Barcelona. Els serveis són l'activitat més present en aquests locals (43,7%), mentre que el comerç representa el 28,1% del total i els locals buits, el 21%. En comparació amb Barcelona, Nou Barris registra distribucions similars a les de la ciutat però mostra un percentatge de locals buits superior en més de 5 punts percentuals.

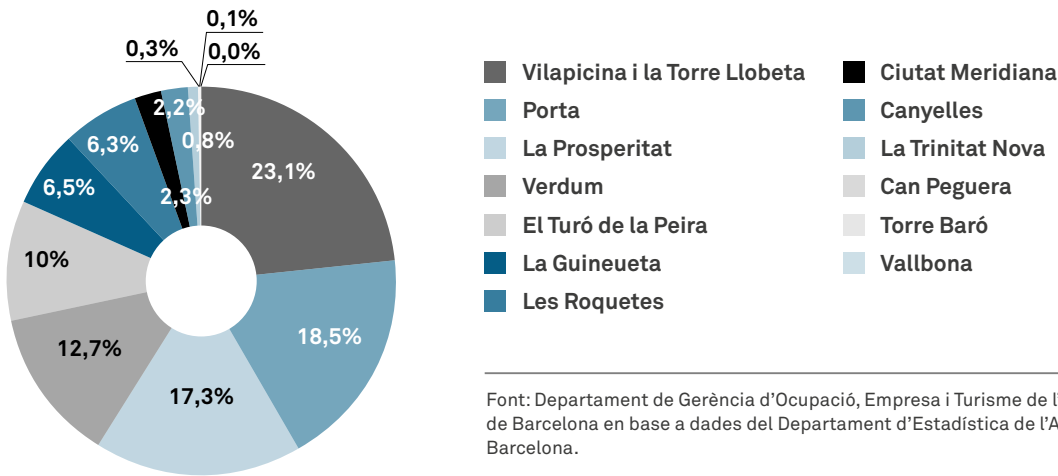
Establiments en planta baixa segons activitat 2014 (%)

Font: Departament de Gerència d'Ocupació, Empresa i Turisme de l'Ajuntament de Barcelona en base a dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

El 2014 Nou Barris és el tercer districte –després d'Horta-Guinardó i Sants-Montjuïc– amb un valor més baix de l'índex de dotació comercial –nombre de locals amb ús comercial per cada 100 habitants–, que se situa en el 2,2% i queda per darrere de la mitjana de Barcelona (3,3%).

Establiments comercials en planta baixa per barris 2014 (%)

Quant a l'índex d'aprofitament comercial –que mesura el percentatge de locals ocupats respecte als que admeten ús comercial–, el Districte obté un 77,7% el 2014, resultat que el situa també per sota de la mitjana de Barcelona (83,1%) en 5,4 punts percentuals, però per davant dels districtes de Sant Andreu i Horta-Guinardó.

Pel que fa a la distribució del comerç per barris, les principals concentracions d'establiments es troben a Vilapicina i la Torre Llobeta –que compta amb el 23,1% del comerç del Districte–, seguit de Porta (amb el 18,5%), la Prosperitat (17,3%), Verdum (12,7%) i el Turó de la Peira (10%). Aquests barris conjuntament absorbeixen el 81,6% de l'oferta comercial del Districte.

Pel que fa a la distribució per barris del Districte cal dir que mentre Vilapicina i la Torre Llobeta segueix una distribució similar a la del Districte quant a mix de serveis i comerç, Porta destaca pel pes significatiu del sector serveis, i el Turó de la Peira i Can Peguera presenten un percentatge especialment elevat de locals buits, que en el darrer s'aproxima al 50% del total, 27 punts per sobre de la mitjana de Nou Barris. La Prosperitat presenta un pes molt més significatiu del sector serveis, amb un diferencial de +10 punts respecte a la mitjana del Districte i un baix percentatge de locals buits; mentre que Verdum mostra una distribució similar a la del conjunt de Nou Barris i a la Guineueta la presència del comerç és força inferior a la mitjana. Canyelles i Roquetes registren un pes del comerç inferior al del conjunt del Districte i un elevat percentatge de locals buits, mentre que la Trinitat Nova sobresurt pel baix pes d'aquests, 19 punts de diferència amb Nou Barris, i la rellevància dels destinats als serveis, 6 punts més que al Districte. Els barris de Torre Baró, Ciutat Meridiana i Vallbona –a causa de la seva ubicació i orografia– compten amb un nombre reduït d'establiments i destaquen també pel baix pes dels locals buits sobre el total. Torre Baró mostra un pes dels altres tipus d'establiments en planta baixa molt elevat i proper al 50%, mentre que Ciutat Meridiana i Vallbona destaquen pel pes dels locals destinats als serveis, +10 i +23 punts percentuals en relació amb el Districte, respectivament.

Locals i naus

A 14 de juny de 2016 Nou Barris compta amb 181 locals de lloguer i 210 de venda, amb preus mitjans de 9,3 €/m² i 1.157 €/m², respectivament.

La Prosperitat i Porta concentren gairebé la quarta part i la cinquena part, respectivament, dels locals tant de lloguer com de venda del Districte. També Vilapicina i la Torre Llobeta absorbeix la

cinquena part de locals de lloguer i el 13,8% dels de venda. Per contra, la Trinitat Nova i Ciutat Meridiana - Torre Baró - Vallbona són els barris amb menor disponibilitat de locals.

Quant al preu de venda dels locals, els més ajustats són els de la Trinitat Nova, la Prosperitat i Verdum, mentre que Roquetes - Canyelles i Porta se situen pels volts del preu mitjà de Nou Barris. L'escassetat de locals de venda provoca que Ciutat Meridiana - Torre Baró - Vallbona registrin el preu mitjà més elevat.

Pel que fa als locals de lloguer, Vilapicina i la Torre Llobeta se situa clarament per sobre de la mitjana de Nou Barris amb un preu mitjà de 14,1 €/m², registre superior al preu mitjà de la ciutat (11,3 €/m²). També la Guineueta supera el preu mitjà del Districte i pels volts d'aquest indicador es troben els barris de Porta, Roquetes - Canyelles i Ciutat Meridiana, Torre Baró i Vallbona.

Turisme

Nou Barris compta amb tres hotels i 327 places hoteleres i en conjunt ofereix 409 places turístiques⁶, essent el districte amb menor oferta de Barcelona –representa el 0,3% del total de la ciutat-. Destaca la forta concentració de places al barri de Porta, l'únic barri amb establiments hotelers, que suposen les 4/5 parts del total (78,9%). Altres barris amb places turístiques són Vilapicina i la Torre Llobeta amb el 10% del total, la Prosperitat i Verdum –amb prop del 4%– mentre que Roquetes, Canyelles i la Guineueta mostren un baix nombre de places i la resta de barris del Districte no té aquest tipus d'oferta.

Turisme	Oferta de places turístiques*	% sobre el Districte
Vilapicina i la Torre Llobeta	41	10%
Porta	322	78,9%
La Guineueta	3	0,7%
Canyelles	5	1,2%
Les Roquetes	7	1,7%
Verdum	15	3,7%
La Prosperitat	16	3,9%

Font: Elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona a partir de dades del Pla especial urbanístic d'allotjament turístic, albergs de joventut, residències d'allotjament temporal i habitatges d'ús turístic a la ciutat de Barcelona de l'Ajuntament de Barcelona.

Innovació

Pel que fa a la presència de l'economia del coneixement, destaca el seu increment relatiu entre 2001 i 2010 –un 26,3%– i el nombre d'empreses intensives en tecnologia i coneixement és relativament baix en relació amb la ciutat (1,2%). La localització del Parc Tecnològic de Barcelona Activa, espai urbà de 10.000 m² que compta amb la major concentració d'empreses al nord de la ciutat de Barcelona, pot explicar l'augment d'empreses en aquest àmbit.

D'altra banda, el Mapa de la Innovació de Barcelona (2014) destaca la implantació al Districte d'empreses innovadores digitals, de *media* o de serveis a les empreses.

⁶ Inclou hotels, hostals, apartaments turístics, habitatges d'ús turístic i albergs de joventut.

Empreses i institucions innovadores del Districte

Empresa	Sector
Walty	Autosuficiència
Dexma	Autosuficiència
Foot Analytics	Digital
Softonic	Digital
Sironta Software	Digital
Kinetical	Mobile
Bam f! Producciones	Transmedia
Esdecomic	Transmedia
Edenic Games	Videojocs
Parc Tecnològic	Coworking
MOBA	Fab
Arboribus	B2B
Tech Ideas	B2B

FONT: 300.000 Km/s i Infonomia(2014), Mapa de la Innovació de Barcelona

Economia Social i Solidària

Nou Barris concentra el 6% de les iniciatives d'Economia Social i Solidària de la ciutat i entre el ventall de les més de 265 entitats i actuacions destaca especialment en el nombre d'iniciatives de gestió comunitària (9), que representa el 43% de la ciutat.

Presència de l'Economia Social i Solidària al districte de Nou Barris, 2015

Iniciatives de l'Economia Social i Solidària	Nou Barris	% Barcelona
Total Barcelona Activa	3	6,3%
CETs	1	5%
Empreses d'inserció	3	15%
Horts comunitaris	6	10,2%
Grups de consum	2	15,4%
Mercats d'intercanvi	1	4,8%
Bancs del temps	9	42,9%
Gestió comunitària	168	7%
Entitats tercer sector social	31	3,6%
Societats cooperatives	62	5,2%
Societats laborals	264	14,6%

Font: L'Economia Social i Solidària a Barcelona. Ajuntament de Barcelona, 2015.

A més, compta amb 168 entitats del tercer sector social, 62 societats laborals, 31 cooperatives –de les quals dues són d’iniciativa social i on destaquen el nombre de promocions d’habitatge cooperatiu–, sis grups de consum, quatre centres especials de treball i empreses d’inserció, dos mercats d’intercanvi i un banc del temps. Un bon grapat d’iniciatives per donar forma a un incipient mercat social al servei de les necessitats de la població, si bé –juntament amb Sant Andreu– és el districte cuer a la ciutat pel que fa a la presència d’aquestes entitats.

Mobilitat

La mobilitat ocupacional amb destinació a Nou Barris (les persones que venen a treballar a Nou Barris) representa el 3,2% del total de la ciutat, de manera que és el districte amb menys pes d’aquest tipus de mobilitat.

Per altra part, segons l’enquesta de serveis municipals, l’any 2015 un 29,2% dels/de les residents de Nou Barris treballen al mateix Districte, un 47,4% ho fan a la resta de Barcelona, un 22,5%, fora de Barcelona, i només un 3,3% dels/de les residents a Barcelona treballa al Districte.

Potencialitats de Nou Barris

Nou Barris disposa d’un seguit de potencialitats que, en el moment de plantejar un Pla de Desenvolupament Econòmic, són al mateix temps context i punt de palanca que cal integrar en la definició del full de ruta que, en matèria de desenvolupament local, representa el Pla. Es tracta dels elements de caràcter més qualitatiu que es mencionaven a l’inici, i que donen compte del context i les característiques del Districte. Es tracta d’uns elements que sovint no són concebuts com a rellevants per al desenvolupament econòmic tot i que poden ser palanques per potenciar àmbits per a l’activitat econòmica, dinàmiques que desemboquin en determinats models de desenvolupament, sectors potencials de generació d’activitat i ocupació, etc.

Les potencialitats del districte de Nou Barris es recullen i es plasmen de forma concreta en l’enunciat de les línies estratègiques i mesures que formen part del Pla; d’altres, però, són de caràcter més conceptual i no són fàcilment transportades a una línia de treball o actuació concreta, tot i que poden ser un element cabdal.

Les potencialitats intangibles

Amb aquesta etiqueta ens referim a aquells elements positius del territori que no tenen una plasmació concreta i que es configuren com a oportunitats que poden tenir un efecte multiplicador i alhora integrador de les intervencions de desenvolupament econòmic. Entre aquestes potencialitats en destaquem tres: la diversitat territorial, el capital social del Districte i la connectivitat.

En primer lloc, podem identificar com una potencialitat la **gran diversitat** del Districte, que amb els seus 13 barris comporta una variabilitat interna rellevant des de diverses òptiques, fins i tot no és un territori uniforme en relació amb la seva orografia, connectivitat o trama urbana. Aquesta diversitat pot permetre que el Districte sigui més resilient i que es puguin dur a terme una varietat més gran de polítiques i actuacions. Al llarg de tot el procés participatiu, tots els actors han identificat en aquesta diversitat un factor positiu. Hi ha barris de muntanya, d’altres de més urbans, barris amb més cohesió i identitat, d’altres amb més lluites i resistències. Des del punt de vista del desenvolupament econòmic, la diversitat territorial pot facilitar un ventall més ampli de sectors i activitats que es poden potenciar o en les quals es pot incidir.

Malgrat això, l'element que relliga aquests 13 barris és un element d'identificació mútua, el fet de pertànyer a Nou Barris. Aquesta identificació permet la col·laboració, l'aprenentatge mutu, el suport i la retroalimentació de les iniciatives sorgides des del propi territori. En aquest sentit, podem dir que el «**capital social del Districte**» té molt pes i arrelament: experiències d'autoorganització i de gestió comunitària, lluites veïnals per a l'assoliment de drets i serveis bàsics, dinàmiques de solidaritat, experiències de treball en xarxa... actius acumulats amb els anys que es mobilitzen per assolir una millora de les condicions de vida dels veïns i veïnes del Districte. És en aquest context que es tradueixen un gran nombre de projectes comunitaris que s'estenen més enllà dels límits geogràfics dels barris i que sota la lògica de les xarxes de col·laboració connecten diverses àrees territorials. En la gestió cívica, com assenyalàvem anteriorment, Nou Barris és amb nou iniciatives, que representen el 43% del total de la ciutat, la capdavantera en aquest model de gestió d'equipaments i, dins d'aquest, la gestió comunitària com a forma de concebre equipaments, i serveis i recursos com una eina de transformació social i d'apoderament del teixit comunitari com a exemple clar d'aquest «capital social». Aquesta potencialitat també té una vinculació directa amb l'activació ocupacional tant pel que fa a la contractació de persones del territori com a la detecció de necessitats que poden generar ocupació.

En aquesta línia, un estudi recent de l'Institut de Govern i Polítiques Públiques (IGOP) ressaltava la importància de l'existència d'experiències d'innovació social per alleugerir les dinàmiques de segregació urbana. Nou Barris té una llarga tradició en la generació de projectes d'intervenció comunitaris (a Trinitat, a Roquetes i a Verdum, entre d'altres), i una experiència d'autoorganització ciutadana que en els darrers anys en alguns casos ha servit per mirar de cobrir necessitats bàsiques. Aquestes formes de fer i d'organitzar-se han estat relacionades tot sovint amb la necessitat de teixir xarxes comunitàries als barris, en formes d'organització més horitzontals. Aquesta manera de fer «Nou Barris» pot permetre generar activitat en sectors socials i culturals, prenent models diferents d'organització institucional, i amb un horitzó de millora de la comunitat.

En un altre pla que podríem situar en aquest mateix grup de potencialitats intangibles o oportunitats, en podem incorporar d'altres que poden arribar a ser més «tangibles». Un element que cal subratllar és la relativa **bona connectivitat** del Districte tant amb el centre de la ciutat com amb altres territoris propers. Aquest factor pot afavorir una potencial atracció de nova activitat econòmica cap al districte de Nou Barris.

Les potencialitats tangibles

Les potencialitats tangibles són aquelles que podem pensar com a realitats concretes i materials, o que poden ser-ho si passem de la potencialitat al fet.

El **Pla de Barris**, amb els seus quatre eixos d'intervenció: educació, drets socials, medi urbà i activació econòmica, que té com a objectiu revertir les situacions de desigualtat de les àrees més castigades, pot representar una bona oportunitat per desenvolupar projectes que generin desenvolupament endogen en els cinc barris del Districte en el qual es desenvoluparà: Trinitat Nova, Zona Nord (Torre Baró, Ciutat Meridiana i Vallbona) i Roquetes.

Les intervencions per promoure l'ocupació i la dinamització socioeconòmica que tenen com a objectiu el projecte **Treball als barris** en els barris de Roquetes, Torre Baró i Ciutat Meridiana, són també elements potencials que treballen en àmbits diferencials, però de forma coordinada amb els plans de barris respectius.

L'existència del **Parc Tecnològic** propicia que s'hi hagin instal·lat empreses innovadores. Amb dades de 2015, en el Parc hi ha instal·lades 53 empreses que generen més de 450 llocs de treball, el 80% amb formació universitària i el 25% dels quals estan ocupats per dones. El 23% de les empreses són patents i el 42% exporten. Aquestes empreses de base tecnològica no només integren el Districte en l'avenç del conjunt de la ciutat cap a la tecnologia del coneixement, sinó que poden tenir un efecte d'arrossegament d'altres iniciatives complementàries a aquestes o que els ofereixin serveis. A més, les potencialitats formatives per a les persones del Districte associades a aquestes empreses innovadores representen un valor important.

Però és clar que perquè això sigui possible i reverteixi al territori cal operativitzar accions concretes i, en aquest sentit, la mesura de govern prevista per al 2017, que té com a objectiu obrir-se al veïnat de Nou Barris en dues direccions: el teixit econòmic de proximitat i les escoles del Districte, en pot ser un factor d'impuls. Tanmateix cal posar en valor l'Ateneu de Fabricació de Ciutat Meridiana. És un centre per a l'aprenentatge tecnològic, un espai d'innovació i de desenvolupament de la fabricació digital que potencia un ús col·laboratiu de la tecnologia. És un dels tres Ateneus de Fabricació de la ciutat de Barcelona, amb l'especificitat que el de Ciutat Meridiana està especialitzat en ocupació laboral, amb l'objectiu de donar respostes a les necessitats del territori, de la comunitat. El centre permet que les pràctiques de recerca i d'innovació tecnològica puguin ser protagonitzades per la comunitat i a la vegada es desenvolupen projectes que reverteixen en la millora de la comunitat.

Una altra potencialitat són alguns **recursos educatius específics** al territori que poden ajudar a construir sinergies i relacions amb el territori en termes de desenvolupament econòmic. Nou Barris compta amb alguns centres educatius públics que són un referent per la seva oferta professionalitzadora. Al barri de Canyelles hi ha l'Escola d'Art i Superior de Disseny Deïà, especialitzada en disseny d'interiors, en totes les seves branques i especialitats, i en la imatge gràfica aplicada a l'espai.

També a Nou Barris es troba l'Escola d'Hoteleria i Turisme de Barcelona, un centre públic que ofereix una oferta formativa en els sectors de l'hostaleria, el turisme i l'alimentari. L'existència d'aquests centres pot ajudar a afavorir estratègies de professionalització i de vinculació amb l'entorn dels centres de referència. Tanmateix, cal destacar la presència de **centres d'estudis superiors** com ara l'especialitzada Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya, la Universitat Nacional a Distància (UNED) i l'Institut de Recerca de Govern i Polítiques Públiques de la UAB. Finalment, i en l'àmbit formatiu, s'han de posar en valor altres **centres referents en l'àmbit cultural**, per exemple l'Escola de Circ Rogelio Rivel, de referència internacional, l'Institut Escola Oriol Martorell o el batxillerat artístic de l'Institut Picasso, al barri de Torre Baró. L'existència d'aquesta oferta tan diversa és una potencialitat, ja que permet construir relacions amb i per al territori de Nou Barris.

Els creixents fenòmens de l'economia directa i l'economia circular poden aportar una **potencialitat de reindustrialització** al Districte. En el cas concret de l'economia circular –fenomen creixent vinculat a la reparació i el reciclatge, a grans trets– es considera que a Nou Barris, de forma més o menys informal o més o menys institucionalitzada, hi ha nombroses dinàmiques de reparació i recuperació de components, entre d'altres. Per tant, existeix la potencialitat de dinamitzar-ho i institucionalitzar-ho per tal de poder generar llocs de treball en aquest àmbit que des de diferents espais s'identifica com a creixent. Per la seva banda, l'economia directa, molt lligada a l'economia del coneixement a la qual fèiem referència quan parlàvem del Parc Tecnològic, podria permetre la instal·lació de petites indústries, àgils i flexibles en la tecnologia que donin resposta a les necessitats de producció de les empreses innovadores basades en un ús intensiu del coneixement.

L'entorn del Districte es tradueix amb una permeabilitat i connexió entre la ciutat i la muntanya de Collserola. Nou Barris és el límit natural amb la muntanya de **Collserola**, un actiu verd, un espai d'oportunitat per millorar la qualitat de vida dels i les residents en possibilitar el desenvolupament d'activitats diverses que, d'una manera o altra, els actors del territori ja estan desenvolupant: passejades, esport, educació ambiental, agricultura urbana i periurbana, agroecologia...

Al seu entorn sorgeixen nombroses i diverses iniciatives que caldrà validar i integrar de forma coordinada per tal que contribueixin a generar ocupació i activitat, satisfer necessitats i que es faci des d'un dimensionament responsable. La bona disposició del Consorci del Parc de Collserola en aquest sentit facilita el plantejament d'iniciatives de sector primari vinculades al Parc.

Un element que podria estar en part en els tangibles i en part en les intangibles, és el **patrimoni històric i cultural** que, amb una valoració i gestió convenient, pot resultar un actiu molt significatiu. Aquesta línia de treball ja està iniciada però encara té més recorregut. En aquest sentit la Casa de l'Aigua pot esdevenir un equipament de primer ordre, però no només per si mateix, sinó com a element d'una xarxa d'itineraris patrimonials, culturals i mediambientals que integrin, també, el Castell de Torre Baró, el Rec Comtal, les canalitzacions de l'aigua, el Pont dels Tres Ulls i les edificacions relacionades amb la canalització del rec, entre d'altres.

A més del patrimoni històric material, el barri disposa d'un patrimoni cultural importantíssim relacionat amb la seva història contemporània, que permet explicar la història del país reflectida en l'evolució dels diferents barris del Districte. En aquesta línia, l'Arxiu Històric de Roquetes treballa sobre el patrimoni i la memòria històrica local per a la reutilització dels monuments i indrets partint de la idea que el patrimoni arquitectònic és una riquesa essencialment col·lectiva que ha de tenir un paper actiu en la vida cultural dels barris.

Pel que fa al potencial en **Economia, Social i Solidària**, segons l'informe de «l'Economia Social i Solidària a Barcelona» –Comissionat d'Economia Social, Desenvolupament Local i Consum– el districte de Nou Barris comptava el 2015 amb 289 iniciatives socioeconòmiques, el 6% del total de Barcelona, emmarcades en aquest context socioeconòmic i en altres de rellevants que s'estaven gestant. En aquest grup destaca especialment la quantitat i la trajectòria de la gestió comunitària d'equipaments públics, de la qual Nou Barris és capdavanter amb el 39% d'iniciatives del conjunt de la ciutat.

A banda dels llocs de treball que es generen, aquest model és capaç d'articular respostes integrals i enxarxades als problemes identificats conjuntament als territoris. El suport a la creació i consolidació de projectes de l'Economia Social i Solidària incideix directament en la creació de llocs de treball de qualitat.